

краю залишились нащадкам

Пам'яті історика та краєзнавця, члена Національної спілки краєзнавців України, прекрасної та душевної особистості Олега ПАНЬКА присвячується.

Гілка білоруського роду проросла на Сарненщині

Олег Панько завжди з гордістю розповідав про свій славетний рід. Адже ще в минулому столітті гілка білоруського роду Некрашевичів проросла на сарненській землі. Нині це вже знана польська родина з захоплюючою історією. Натомість її прямий нащадок Олег Миколайович із молодості й до останнього подуху переймався долею видатних і славетних мешканців Сарн, району, області в цілому. Він прагнув якнайбільше розповісти про справді багату й цікаву минувшину краю, його родовід. Зокрема про свій рід повідав таке.

Життєва дорога молодого статного парубка Василя Некрашевича пролягла в Сарні. Затишне та привабливе містечко полонило хлопця. Познайомився тут із цікавими однодумцями, з'явилися друзі й колеги. А ще приглянулася миловидна вдова Олена Михайлівна, з якою посідали долі. На той час у жінки були діти від першого шлюбу, а згодом родина поповнилася ще двома доньками: Любою й Тамарою. На жаль, не пощастило чоловікові доживати вік із дружиною: пішла з життя, коли Тамарці було всього три роки. Відтоді вдівець Василь Некрашевич сам доглядав дітей, намагавшись виростити їх гідними. Добре, що мав чимало товаришів, які всіляко йому допомагали.

У 1939-ому Василя Некрашевича, як і багатьох інших, спіткала незрозуміла й нелегка доля арештанта. А потім була війна... Тоді польська армія шукала добровольців і Василь вирушив у складі поляків воювати з ворогом. Ось так із Армією Людовою пройшов із боями всією Європою. Після війни вирішив залишитися в Польщі. Позаяк діти тоді вже виростили, батьківської опіки не потребували, жили самостійно, та й за бажання могли приїхати до батька. Згодом чоловік познайомився з корінною полячкою пані Яніною, зятятого комуністкою.

Неабияк цікаво було спостерігати за цією парою, - ділившись спогадами історик. - Дід був великим і статним, а Яніна, у свою чергу, худенькою та тендітною, при цьому мала велику енергію та життєвий потенціал. Тим часом доньки Василя Некрашевича Люба й Тамара (мама Олега Миколайовича) жили й працювали в Сарнах.

Доленосна зустріч у черзі за хлібом

Тут, у рідному містечку, Тамара Некрашевич зустріла майбутнього чоловіка. Микола Панько родом із Кураша, що в Дубровицькому районі. Коли матір удруге виїхала заміж, переїхали жити в Яринівку на Сарненщині, а вже в 1945-ому осіли в Сарнах.

У 1948 році Микола Панько демобілізувався з армії. Одного дня зустрівся з Тамарою Некрашевич у магазині: молодий офіцер хотів купити хліба без черги, на що юна панянка зауважила: «Вам не соромно, що жінки й діти стоять у черзі?». Про це знайомство й досі згадують в їх родині. Невдовзі молодята відсвяткували весілля. Сім'я жила як більшість інших, проте повсякчас намагалися йти в ногу із сучасністю, любили читати класичні твори й стежили за новинками поезії й прози, відвідували місцеві культмасові заходи, цікавилися кінематографом. Мати Миколи, Софія Федорівна, була особливою: людиною життєвого досвіду, культури, велетнього запалу, берегинею народних традицій, не маючи при цьому спеціальної освіти. З дитинства була для внука прикладом широті, сердечної особи.

Дитинство — неповторний період життя

Олег Панько народився в 1950 році. Дитинство згадує як незабутній і неповторний період життя. Добре пам'ятає вечори, коли в родині збиралися друзі батьків, представники тодішньої сарненської інтелігенції. На стільки було цікаво слухати їх інтелектуальні бесіди, як вони читали поезію, обговорюючи різні теми. Потім навчався в місцевій школі № 43 (залізничників), яку згодом перейменували в СШ № 4. Відтоді серед багатьох чудових і мудрих учителів по-особливого виділяв Анну Фомську. Позаяк саме їй завдячував набутими знаннями, багато чого перейняв із її досвіду, уроків. До всього, усі випускники цього неперевершеного педагога стали успішними людьми.

Уже змалку батьки прищеплювали ази культури Олега, виховували в традиціях, привчали бачити й розуміти прекрасне. Він завжди намагався потрапити на концерти видатних артистів і творчі вечори чи беніфеїс акторів. І йому пощастило особисто бачити багатьох видатних осіб. Приміром, у чотирнадцятирічному віці, коли в Рівне приїхали знані українські артисти Юрій Тимошенко та Юхим Березін (сценічні псевдоніми Штєпсель і Таралунька), Олег разом із батьком Василем Паньком відвідали концерт і насолодилися їх творчим талантом.

Труднощі чатували вже з юних літ

На жаль, Олег ніколи не забуде й день, коли дізнався про серйозну ваду здоров'я. Повертаючись із феєричного концерту Штєпселя й Таралуньки, вирішили з батьком позмагатися в тирі. Саме на стрільбищі хлопець помітив, що погано бачить на праві око... Щоправда, цьому передувала хвороба, що, як виявилось, дала ускладнення на

орган зору. Відтоді й почалися випробування Олега Панька. Пережив немало, переніс безліч усіляких досліджень і медичних оглядів у багатьох містах тодішнього СРСР, а лікарі ніяк не могли з'ясувати, що то за хвороба забрала в хлопця зір. Згодом, пройшовши ще декілька клінік і госпіталів в Одесі, Києві, Олегу вдалося потрапити на прийом у Московський інститут нейрохірургії ім. академіка Бурка (завдячуючи вагомим знайомством батька), де їм доступно розповіли про недугу, методи й необхідність оперативного лікування. Та от гарантії на відновлення зору не давали. Після довгих сімейних дебатів від операції все ж відмовилися.

Незабутні студентські роки

У 1968 році Олег Панько закінчив школу. Поступив в Одеський державний університет ім. Мечнікова на історичний факультет. Студентське життя подарувало юнакові незабутні враження. Сама тільки Одеса полонила своїми краєвидами: Приморський бульвар, що розташований в історичному центрі міста, відомий багатьом базар «Привоз». У просторі культури відзначив відомий Національний академічний театр опери та балету, адже його будівля є однією з найкрасивіших у Європі архітектурних споруд і символом Одеси, Український музично-драматичний театр імені В. Василька, де демонструють вистави за п'єсами найкращих українських і світових драматургів: Пантелеймона Куліша, Григорія Квітки-Основ'яненка, Івана Котляревського, Мольєра, Бертольда Брехта й ін., відвідав багато музеїв. Крім того, зазначав, що Одеса — це один із українських літературних центрів, а ще вона славиться книговидавництвом. Інколи, прогулюючись одеськими вулицями, можна було зустріти відомих акторів і музикантів. Зокрема й специфічний одеський гумор і колорит, що створюють місцеві жителі. Тож чимало духовного й інтелектуального почерпнув з того часу, чим неабияк пишався. По-особливого Олег Панько відгукувався і про неперевершених і мудрих викладачів університету. Ще довгий час їздив у стіни вузу і спілкувався з наставниками. Про кожного з них у нього залишились найтепліші згадки, надто про їх викладацьку майстерність, високий професіоналізм, якими щедро ділилися.

Перший кусок хліба здобув у Немовичах

У 1973-ому з дипломом викладача історії повернувся в Сарні. Оскільки, як зійнявся Олег Миколайович, не любив оббивати пороги владних коридорів і кабінетів, то й знайти роботу в місті не вдасться, тому працевлаштувався в Немовицьку се-

редню школу. Із задоволенням приступив до навчання місцевих дітях. Трудився там багато років, мав досить гарні стосунки з колегами. Чудово ладнав і знаходив спільну мову зі школярами.

Із кожним роком Олегу Миколайовичу стало все тяжче здобувати кусок хліба, бо надто дошкуляла хвороба. З часом уже не міг працювати без асистента. Але, долаючи труднощі, що йому підкидала доля, мудрий наставник пропрацював у Немовичах до 2007 року. Загалом освітній сфері присвятив 35 років.

Щоб віхи історії краю не канули в Лету

Упродовж прожитих літ Олег Панько мав низку уподобань і захоплень. Приміром, повсякчас любив читати літературу, вивчав культуру, музику, творчість і мистецтво, історію, філософію, політекономіку. Багато років колекціонував популярні кінофільми й назбирав чимало кіно- й відеотеку. Присвятив себе вивченню історії міста, краю, видатних людей Полісся й ін. Багато-разово писав статті в районну періодику. Паралельно з завідувачкою історико-етнографічним музеєм Раїсою Тишкевич вели дослідження й пошуки важливих історичних фактів, що перепліталися із Сарненщиною та Поліссям. Після знайомства з краєзнавцем із Рівного Іриною Куліш-Лукашевичем ще глибше занурився у вивчення життя видатних письменників, композиторів, діячів кінця 19-го початку 20 століття. Загалом ця тема дуже захопила Олега Миколайовича. І не дарма, бо дізнався дуже багато цікавих свідчень з минулого й прагнув поділитися цими знаннями з нами. Довгий час тривали пошуки людей, які свого часу залишили по собі часточку історії. Приміром, розшукав першого міського фотографа, а ще дослідив долі декількох викладачів, які також багато корисного зробили за життя для району. Постійно розповідав про тих сарненців, чий життя залишили вагомий слід. Олег Панько прагнув, аби важливі віхи історії краю не канули в Лету, а залишились нащадкам, бо це наше єство, завдяки якому живемо нині.

На жаль, ми втратили мудру, високоосвічену, благородну особистість, цікавого співрозмовника, талановитого історика й краєзнавця. Але він ще довгі й довгі роки житиме в пам'яті друзів, колег, однодумців, яких, повірте, у нього було чимало.

Вікторія КОЛЯДИЧ.
Фото з сімейного архіву.